

20. januar 2025

3. Tidsgrænse for retten til at en efterlevende ægtefælle, samlever eller registreret partner til en afdød borger med handicap kan forblive i et længerevarende botilbud

Initiativ

Der indføres en mulighed i kommunerne for at sætte en tidsgrænse på tre måneder i forhold til retten for en efterlevende ægtefælle, samlever eller registreret partner til en afdød borger med handicap til at forblive i et længerevarende botilbud.

Baggrund

Det er aftalt i rammeaftale om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet af 2. maj 2024 og i aftale om kommunernes økonomi for 2025 (ØA25), at der indføres en tidsgrænse på tre måneder i forhold til retten for en ægtefælle, samlever eller registreret partner til en afdød borger med handicap til at forblive i et længerevarende botilbud.

Botilbud efter § 108 i serviceloven er et tilbud om længerevarende ophold til personer, som på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktions-evne har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, og som ikke kan få dækket behovene på anden vis, jf. § 108, stk. 1. Det er i udgangspunktet ikke muligt at udvisitere borgere i § 108-tilbud uden samtykke, medmindre botilbuddet nedlægges eller reorganiseres, eller hvis betingelserne for optagelse i særlige botilbud uden samtykke, jf. serviceloven §§ 129 eller 129 a, er opfyldt. Det følger af lovens § 108, stk. 3, at hvis en person ønsker, at en ægtefælle, samlever eller registreret partner fortsat skal indgå i husstanden, skal det tilbud, der gives efter stk. 1, være egnet til to personer. Hvis borgeren, der er visiteret til § 108-botilbuddet, dør, har den efterlevende ægtefælle, samlever eller registrerede partner ret til at blive boende i botilbuddet, jf. servicelovens § 108, stk. 3, 3. pkt. En borger, som visiteres til et længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 har under visse betingelser ret til frit valg af et tilsvarende tilbud i en anden kommune. Retten til frit valg omfatter ret til, at ens ægtefælle, samlever eller registrerede partner fortsat kan indgå i husstanden.

Det skønnes med betydelig usikkerhed, at det drejer sig om under fem personer årligt, der bliver efterlevende ægtefælle, samlever eller registreret partner på botilbud. Det er vanskeligt at vurdere, hvor længe en evt. efterlevende ægtefælle, registreret partner eller samlevende i dag bliver boende i botilbuddet efter partnerens død.

Indhold

Den tidsubegrænsede ret til at forblive i botilbuddet for ægtefællen, samleveren eller den registrerede partner til en afdød borger med handicap, ændres til en bestemmelse om, at kommunen kan pålægge ægtefællen, samleveren eller den registrerede partner til en afdød borger med handicap at fraflytte § 108-botilbuddet med et varsel på tre måneder.

En tidsmæssig afgrænsning på tre måneder vurderes at udgøre et rimeligt varsel i en situation som denne, da det vurderes at være rimelig tid til at finde en anden bolig. Kommunen vil kunne vælge, om de tre måneder skal løbe fra datoen for dødsfaldet eller senere – dog ikke senere end 6 måneder efter datoen for dødsfaldet.

Bestemmelsen vil gælde for personer, der flytter ind i en bolig i et § 108-botilbud for to personer, efter lovændringen træder i kraft. Kommunen skal hjælpe den pågældende person efter de eksisterende forpligtelser til hjælp og vejledning af borgerne.

I disse situationer gælder kommunens generelle vejledningspligt efter forvaltningsloven og som følge af god forvaltningsskik. Desuden kan vejledningspligten efter § 5 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område finde anvendelse. Det fremgår af lovens § 5, at kommunen skal behandle ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning, herunder også rådgivning og vejledning. Kommunalbestyrelsen skal desuden være opmærksom på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter anden lovgivning. Det kan f.eks. være at vejlede om mulighederne for at søge økonomisk tilskud til enkeltudgifter til f.eks. flyttehjælp, hjælp til stigende huslejudgifter m.v.

I tilfælde, hvor den efterlevende selv måtte have behov for hjælp og støtte efter serviceloven, har kommunen pligt til at hjælpe, jf. serviceloven § 2.

Økonomiske konsekvenser

Initiativet motiveres først og fremmest af ønsket om at give kommunerne øget fleksibilitet og prioriteringsrum ift. anvendelsen af botilbudspladser, jf. nedenfor. Initiativet skønnes ikke at medføre en besparelse af betydning, idet den pågældende beboer i udgangspunktet skal afholde udgifterne til betaling for boligen, kost, rengøring, vask mv. Kommunerne kan dog spare et eventuelt beløb til nedsættelse af beboerens husleje i botilbuddet som følge af lav indkomst, ligesom der modgående vil skulle modregnes udgifter til boligsikring. Disse to effekter vurderes nogenlunde at udligne hinanden. Derudover gør den meget lille målgruppe, at de økonomiske konsekvenser vurderes at være meget begrænsede.

Konsekvenser for kommunernes styrbarhed og prioriteringsrum

Initiativet vil medføre en bedre kapacitetsudnyttelse for kommunerne ved at indføre en styringsmulighed i konkrete situationer med en ægtefælle, en samlever eller en registreret partner til en afdød borger på et botilbud. Det vil alt andet lige give bedre muligheder for at visitere borgere med behov for sociale indsatser til botilbud, der er målrettet til deres behov. Den bedre kapacitetsudnyttelse beror på, at boliger målrettet borgere med behov for sociale indsatser, der leveres på tilbuddet, ikke optages af borgere, der ikke har behov for disse indsatser. Initiativet vurderes således at bidrage til bedre styringsmuligheder for kommunerne.

Videre proces

Aftalepartierne er enige om, at initiativet udmøntes i et lovforslag, som sendes i høring ultimo januar 2025 med henblik på fremsættelse i april 2025.